

14000 VALJEVO
J. Jankovića 20
BRANKO JAKOVljeVIĆ

лист младих истраживача србије
број 18 • IV 1983. године

27375
20
255375

ПАМЕТ У ГЛАВУ!

Млади истраживачи су познато је, у току својих летњих акција смештени, углавном, у сеоским школама, кувари су им неретко вештији мештани (мештанке) а намирнице најчешће набављају директно од становништва дотичног села.

У својим истраживањима — нарочито ако је у питању друштвена проблематика — најдиректније су укључени на мештане као неисцрпан извор података. Да не причамо о томе како би се — без обзира на коришћење прецизних карата и савремених бусола — без свесрдне помоћи сељана завршава ла нутешестија истраживача по беспућима и врлетима. („Карту читај, али сељака питај“).

Истраживачке акције су одувек изазивале пажњу средине у којој су се реализовале. Нарочито у мањим срединама где су акције „догађај сезоне“. Истраживаче у таквим срединама окружује изобилје подршке и помоћи коју им види становништво. Почев од оне, звучи доста роботично, „материјалне“ (храна, пиће, спавање ако се замркну далеко од насеља) па до оне — много значајније без које се истраживање не би могло привести крају (несебично уступање старих фотографија и иних „архивских“ докумената, свегочена о важним догађајима чији су сведоштво били, укључивање на изворе података...). Истраживачи су то досада знали искористити на најбољи могући начин. Знали су — што се подразумева — и реванширати се правом мером за указано гостопримство. Организовање, заједно са месним организацијама ССО, разних манифестација за становништво помагање старачким домаћинствима и пољским радовима само су неке од могућности за то. Знали су,

на жалост, истраживачи и да злоупотребе то поверење. Мучно је, али потребно да би се избегло убудуће, присећати се „експеса“ истраживача: пијанчења па и туча по сеоским бртвијама, скрнављење воћњака, „позајмљивање“ живине, демолирање школа...

Извесно је да у току акције живимо другим начином живота. Већина нас тих двадесет дана живи у условима који се разликују од свакодневних. Морамо се стога, прилагодити условима живота на акцији. Морамо се адаптирати на средину у којој акција иде. Препотенција, нарцисоидност игнорисање и омаловажавање, ако смо склони томе, мештана, сељака оставимо пред „вратима“ акције. Мудри су то људи брзо прокуже ко је какав.

Обострана спремност на сарадњу, не само декларативна, о којој говори овај текст један је, да опет поновим од предислова за успех акције и уопште живот организације МИ.Истраживачи су то увек имали на уму и све је функционисало како треба али није наметнуто поново указати на то, злу не требало.

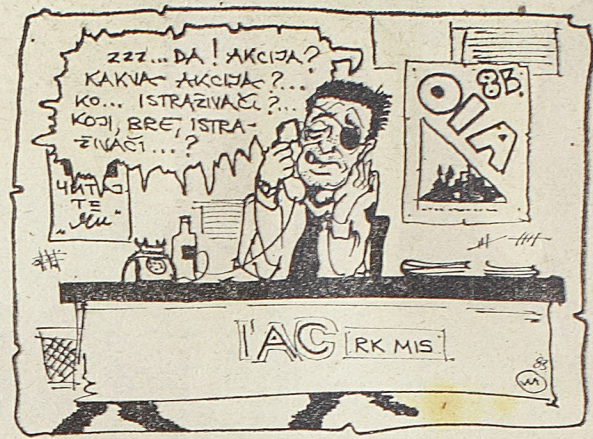
Недавно сам, онако приватно, био у поткопаоничким селима Блажеву, где је прошлог лета ишла етнологика акција и Влајковцу где ове године иде. Људи у оба села су ме, пошто су ме домаћини представили као младог истраживача, обасели толиком пажњом да сам се осећао помало нелагодно. Дивно је у таквим ситуацијама бити припадником наше организације. Помислимо, зато у сваком тренутку шта остављамо иза себе, по чему ће нас људи памтити!

Ј. Божановић

КАЗАЛИ СУ

ВИГОР МАЈИЋ, руководиоца Истраживаче Станице у Петници:

„После формирања Станице, Републичка конференција Младих истраживача напустила је своје ангажовање у развоју ове институције и препустила Станицу стихији времена. Да ли ће Станица преживети, и по коју цену, то је нови задатак за сваког правога младог истраживача. После Станице, РКМИС је, у новом мандату, своје интересе усмерила ка малим електранама. Шта ће следећи мандат донети новог — то је други наградни задатак...“

ФЛОМАСТЕРОМ

КОНКУРС (НЕНАМЕШТЕН)

Другови из УДРУЖЕЊА ЗА УЈЕДИЊЕЊЕ НАЦИЈЕ СРБИЈЕ послали су нам један КОНКУРС са молбом да га објавимо у нашем листу. И то, каже се у молби, ако је ипак могуће да га објавимо бесплатно јер „УДРУЖЕЊЕ не располаже довољним средствима за овакву акцију намењену пре свега пионирима и омладини. Излазимо им у сусрет, објављујемо КОНКУРС, и то БЕСПЛАТНО. Из простог разлога што наш лист уопште није постављен на комерцијалне основе и сличне услуге не наплаћује. Ево текста КОНКУРСА:

УДРУЖЕЊЕ ЗА УЈЕДИЊЕЊЕ НАЦИЈЕ СРБИЈЕ, у сарадњи са УДРУЖЕЊЕМ ЗА УЈЕДИЊЕЊЕ НАЦИЈЕ ВОЈВОДИНЕ и УДРУЖЕЊЕМ ЗА УЈЕДИЊЕЊЕ НАЦИЈЕ КОСОВА расписује XVII НАГРАДНИ КОНКУРС поводом ДАНА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА, 24. октобра 1983. године.

Награде за ликовне радове
I НАГРАДА 1.800 динара
Три II НАГРАДЕ по 1.300 динара.
Пет III НАГРАДА по 1.000 динара.

III ГРУПА — СТУДЕНТСКА ОМЛАДИНА

Књижевни, стручни и ликовни радови на следеће теме:

- „Демократизација међународних односа и Уједињене нације“
- „Суштина идеје колективне безбедности и њено остваривање у УН“
- „Друштвени напредак и побољшање човекове околине“
- Или тема по слободном избору — о Уједињеним нацијама

Награде за књижевне и стручне рад.

I НАГРАДА од 3.000 динара.
Три II НАГРАДЕ по 2.200 динара.
Четири III НАГРАДЕ по 1.500 дин.

Награде за ликовне радове

I НАГРАДА од 3.000 динара.
Три II НАГРАДЕ по 2.200 динара.
Четири III НАГРАДЕ по 1.500 дин.

Пожељно је да радове ученика основних и средњих школа представљају и препоруче наставници или управе школа.

Радови се примају на свим језицима народа и народности Југославије.

Поред новчаних награда биће додељено и више награда у књигама.

Радове на конкурсе слати на адресу: УДРУЖЕЊЕ ЗА УЈЕДИЊЕЊЕ НАЦИЈЕ СРБИЈЕ, 11 000 БЕОГРАД, Пролетерских бригада 74, најкасније ДО 01. ОКТОБРА 1983. ГОДИНЕ.

Радови треба да буду потписани пуним именом и презименом са назначеном тачном адресом.

I ГРУПА — УЧЕНИЦИ ОСНОВНИХ ШКОЛА

Писмени састави, ликовни радови или ручни радови на следеће теме:

- „Понтујући друге народе поштујем и свој“
- „Шта би требало променити у Уједињеним нацијама“
- Тема по слободном избору — о Уједињеним нацијама.

Награде за писмене саставе

I НАГРАДА 1.000 динара
Четири II НАГРАДЕ по 700 динара.
Шест III НАГРАДА по 500 динара.

Награде за ликовне радове

I НАГРАДА 1.000 динара
Четири II НАГРАДЕ по 700 динара.
Шест III НАГРАДА по 500 динара.

II ГРУПА — СРЕДЊОШКОЛСКА, РАДНИЧКА И СЕОСКА ОМЛАДИНА

Књижевни и други писмени састави и ликовни радови на теме:

- „Идеали моје генерације и савремени свет“
- „Јединствена Југославија у борби за мир“
- Или тема по слободном избору — о Уједињеним нацијама.

Награде за писмене саставе

I НАГРАДА 1.800 динара
Три II НАГРАДЕ по 1.300 динара.
Пет III НАГРАДА по 1.000 динара.

ми

Лист Младих истраживача Србије • Издаје Информативно-аналитички центар РК МИС • Одговорни уредник: Милослав Николић • Главни уредник: Јадранко Божановић • Технички уредник: Зоран Михаиловић • Редакција: Гојислав Јевтић, Сулејман Меденчевић, Владимир Милић, Горан Митић, Биљана Станковић, Јасмина Годоровић • Примерак листа је бесплатан • Прилози се не хонораришу и не враћају • Адреса редакције: Републичка конференција Младих истраживача Србије, Хо Ши Минова 27; 11070 Нови Београд; телефон 011/46-659 • Штампана: ГРО „Глас“, Београд, Влајковићева 8; телефон 011/340-551.

ШКОЛА МЛАДИХ РАЧУНЦИЈА

Трећа летња школа младих математичара (у организацији Међуопштинског завода за унапређивање васпитања и образовања Подрињско-колубарског региона и Друштва Младих математичара „Михајло Петровић Алас“ из „Ваљевске гимназије Владимира Иљича Лењина“) реализоваће се од 1. до 22. августа у Пецкој (50 километара удаљена од Ваљева).

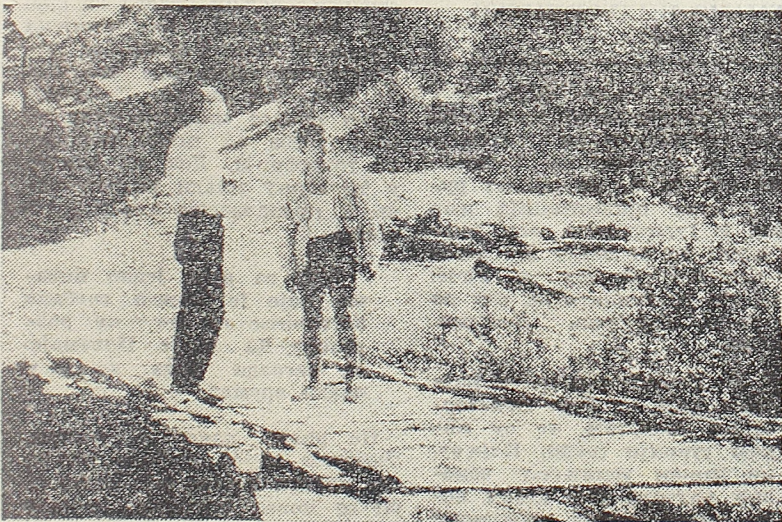
Акција ће бити организована у две смене: од 1. до 11. августа у Пецкој ће боравити свршени ученици IV, V, VI и VII разреда основне школе. Капацитет смене је 60 учесника (за сваки разред по 15). У другој смени, од 12—22. августа, у Пецкој ће боравити свршени ученици VIII разреда основне школе и I, II и III разреда усмереног образовања. И у овој смени ће боравити шездесет учесника. У оквиру III Летње школе младих математичара реализоваће се математичке културно-забавне и спортивно-рекреативне активности, које ће својом разноврсношћу и васпитно-образовном вредношћу допринети свестраном и стваралачком ангажовању сваког од учесника школе.

Најзначајнији део програма су, свакако, математичке активности. У оквиру ових активности биће свакодневно организована трочасовна предавања за сваку узрастну категорију (8 дана по 4 предавања у сва-

кој смени, односно 64 предавања у току целе школе). Предавања ће имати за теме оне математичке садржаје који, пре свега, представљају занимљиву и корисну материју. На тај начин ће сваком учеснику бити омогућено да у великој мери прошири и продуби своја математичка знања и обогати их новим корисним садржајима. Реализатори ових тема биће најистакнутији наставници и професори са нашег подручја асистенти и професори са Универзитета специјализовани за рад са талентованим ученицима, као и један број студената — бивших учесника математичких школа. Осим предавања биће реализоване и активности необавезног семинарског типа (3—4 теме у свакој смени), традиционални математички конкурс (свакодневна такмичења у решавању математичких проблема) и друге активности.

Ове године, по први пут, реализоваће се и програм из рачунарства и програмирања. Програм ће бити реализован у обе смене (на различитим нивоима) на рачунарима ZX-81, а реализатори програма биће асистенти и професори Природно-математичког факултета у Београду и један број младих програмера из Ваљева и Београда.

В. Андрић

И БИ СМОТРА

У Београду је од 3. до 5. јуна одржана Смотра истраживачких радова „Заштита човекове околине“ на којој је приказано преко двадесет радова аутора из Словеније, Хрватске, Војводине и Србије.

Радови су били подељени на подтеме: заштита вода, урбане средине, радне средине и слободне теме.

НИШ

СЕМИНАР ... И НОВО ДРУШТВО

Претпоследњег викенда у мају у Нишу је одржан припремни семинар за учеснике ИОУ „Сува планина 83“ и медицинске ПА „Буприја 83“. Семинар је присуствовало преко сто седамдесет истраживача из свих република сем Словеније. Смештај је био у насељу ОРА „Ниш“. Највећи број учесника био је пријављен за медицински програм, док је број учесника за енергетски, биолошки и фармакогнозијски програм био уједначен. Учесници су се током семинара упознали и са радом на терену са радом који их очекује у току акције. Већи део семинара изведен је рутински: одржана су предавања разговори о раду у истраживачким организацијама, медицинари су се упознали са шифрирањем и увежбавали га...

С. Пешић

Недавно је на Филозофском факултету у Нишу основано Друштво младих истраживача група за хемију. Прикупили се, нашли стручне сараднике направили програм активности и одмах почели са радом. Њихова прва истраживања су везана за заштиту животне средине. Истраживаће појаву нагомилана тешких метала у коси леде и концентрацији олова у кишници. Конкретним резултатима истраживања добиће се делимична слика а загађености нишке средине тешким металима штетним по здравље људи. Иначе, чланови овог Друштва су првенствено студенти прве године па верујемо да ће Друштво много мање мучити кадровски проблеми.

ЗАВИДОВИЋИ (БЈХ)

ОПЕТ 5 АКЦИЈА

Једна од најмлађих, али сигурно најбоља организација Младих истраживача у Босни и Херцеговини, Друштво „Атом“ из Завидовића, и овог лета, као и ланске године, организовало је на територији завидовићке општине пет истраживачких програмских акција под називом „Истраживачко лето — Завидовићи 83“. Акција ће бити реализована у периоду од 15. до 29. јула и учесници ће бити смештени у Митровићима, двадесетак километара од Завидовића.

Астрономска акција на тему астропотографије у ствари ју VI летња астрономска школа која се традиционално одржава сваке године.

На овом програму учествоваће 20 учесника.

Биолошки програм има за тему „Испитивање горњег тока ријеке Гостивић и рибарство у том дијелу“, а у његовој реализацији учествоваће 15 људи.

Двадесет учесника пољопривредно-шумарског програма истраживаће „Могућности развоја пољопривреде и шумарства на подручју слива ријеке Гостивић“.

Туризмологију са просторним планирањем, на тему могућности за развој туризма у овом природним лепотама богатом крају, реализоваће двадесет пет младих истраживача.

Двадесетак спелеолога ће и овога лета наставити са проктолошким истраживањима пећина у овом крају. Прошлог лета спелеолози су овде открили пећину дугу 114 метара коју су назвали „Омладинска јама“.

З. Велачић

ВЕЛИКА ПЛАНА

КЛОПА У ПРИРОДИ

У оквиру припремног дела теренског истраживања за истраживачку акцију исхрана у природи одржан је нетодневни семинар од 29. априла до 3. маја год. на планини Рудник.

Том приликом је тим за припрему Организације младих истраживача „Дејан Стефановић“ из Велике Плана обучио учеснике семинара да се оријентују у природи и проналазе погодне локалитете богате јестивим биљем и печуркама, као и погодне терене за подизање логора.

Једанаест учесника семинара из Кикинде, Новог Сада, Београда и Велике Плана су осим вршења пилот-истраживања на терену спремали јела од ди-

вљег јестивог биља и гмизаваца. Теоријски је обрађено праживљање клопки, лов и спремање јела од животиња ретко употребљивих у људској исхрани. Надамо се да ће истраживачи на овом плану, у јулу, за време трајања летње акције имати више среће.

Циљ извођења овог истраживачког подухвата је утврђивање могућности прехране на датом терену већег броја људи (преко 15 дана) за дати период (преко 15 дана), као и обављање квалитативног и квантитативног пописа свих јестивих биљака на подручју истраживања.

М. Јовановић

НОВАЦ ЈЕ СПОРЕДНА СТВАР

РОЂЕН 1932. ГОДИНЕ У СЕЛУ ОБРЕЖД КОД БОЛНИКА. 1947. ДОЛАЗИ У ПАЛАНКУ ГДЕ ЗАВРШАВА ИНДУСТРИЈСКУ ШКОЛУ И ЗАПОЧИНЈЕ ЖИВОТНИ ПОЗИВ МЕТАЛЦА. ТЕХНОЛОГИЈОМ ПОЧИЊЕ ДА СЕ БАВИ 1955. У ОДЕЉИЊУ ТЕХНОЛОГИЈЕ У „ГОШИ“. 1975. ЗАВРШАВА НАПРЕДНО МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ. ТАДА ПРЕЛАЗИ У Р.О. „ДРУМСКА ВОЗИЛА“ ГДЕ РАДИ НА МЕСТУ ШЕФА ТЕХНОЛОГИЈЕ И ДИРЕКТОРА РАДНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ. 1980. ПРЕЛАЗИ У ООУР ИНСТИТУТА ЗА РАЗВОЈ ТЕХНОЛОГИЈЕ ПРОИЗВОДЊЕ ГДЕ СЕ И ДАНАС НАЛАЗИ.

* Друже Милчићу, које је ваше прво технолошко унапређење и како сте дошли до њега?

1958. године започели смо са производњом путничких вагона и та прва техничка документација дошла је код мене. Познавајући наше услове рада, машине и опрему којима смо располагали дао сам идеју како треба да се реши израда прозора, односно рамова за прозоре. Заједно са инжењером Стојчићем и Љубићем Петковићем решио сам тај проблем и дан данас се тајна чин производње примењује. Наравно, нешто модифициран али принцип рада око савијања тих прозора је остао до данашњег дана и остаће још дуго.

* После ове рационализације дошле су и друге. О каквим се конкретно проналасцима ради и колике су биле уштеде?

Било је више проналазака, унапређења, технолошких решења која су појединавала производњу. Мотив је углавном био тај да човек треба да свесно и савесно ради на послу за који је плаћен и да га решења буду дата што рационалније и економичније. На пример, код израде оплате пу-

„НЕКИ ЉУДИ КОЈИМА ЈЕ ОМОГУЂЕНО НА ДОСТА ПУТУЈУ, ВИДЕ У ДРУГИМ И СТРАНИМ ФИРМАМА НОВЕ СТВАРИ И ТО ПОСЛЕ НАР МЕСЕЦИ ПРИМЕНЕ И ЗА ТО ТРАЖЕ НОВЧАНУ НАДОКНАДУ. ТО ЈЕ ЗЛОУПОТРЕБА.“

тничких вагона, страница и крова, де се то производило из разних ситних делова дошао сам до решења да се то ради из једног комада, без сецкања и накнадних варивања. Затим је постојао проблем око механизма за израду прозора. И они су били предвиђени да се раде из парчића. Ја сам дао решење да се то лије од легуре Силумина, што је кудикамо јефтиније за производњу и лакше за монтажу. Било је затим решења код вагон цистерни, кол израде редуцира где је било проблема око израде алата. Ја сам случајно сазнао за тај проблем и решио га тако да је смањена производња са 4,5 са та на 20 минута и утрошак

материјала са 7,8 килограма на 700 грама. И код друмских возила било је доста ситних и крупних решења. На пример, подужни носачи код кипера од 14 тона, савијање конуса код цистерни за растресите материјале, ојачање омега профила код кипера од 26 тона што сам решио на истој машини која је била предотписом, али она и дан данас

НЕИНФОРМИСАНОСТ — ВЕЛИКА КОЧНИЦА

служи и савија те профиле. Било је још других ситних унапређења и по некој мојој евиденцији до сада сам дао укупно 21. рационализацију.

* Од 21-ог технолошког побољшања производње само сте 3 пријавили и озваничили. Зашто?

Сматрам да човек на таквом радном месту треба да да нешто и за друштво, да оправда поверење. Не треба радити само за новац. Новац је потребан, али потребно је и друштву дати више него што се углавном даје. Није ту никаква демагогија у питању већ чињеница да друштво бесплатно додељује стан породици, друштво омогућава разне бенефиције и дужност је појединца да се нечим одужи друштву. Треба се борити и васпитавати тако да ако човек нешто данас да од себе, он ће створити услове за боље сутра. Тако сам васпитан да не треба тражити само новац и тражити од друштва, а не дати друштву.

* Значи да основни мотив није био новац када сте почели да се бавите новаторством.

Никако. Мени је највише задовољство када дам неко решење и видим да се ради по том решењу. Никакав новац то не може да надокнади и плати. Највећа је награда када се примени оно што човек створи.

* „Самоуправни споразум о инвентивној делатности“ који је донет у „Гоши“ 1975. године регулисао је питање новчане надокнаде за учињену иновацију. Да ли је тај износ довољан за уложени труд и да ли би овај Самоуправни споразум требало допуњавати и мењати?

Овај Самоуправни споразум постоји. Међутим мало људи у „Гоши“ зна за тај Споразум. То је једна од главних кочница зашто више људи не при-

јављује своје иновације. Лист „Гоша“ треба да објави тај правилник одједном или у наставцима, и да сви људи буду с њим упознати. Чини ми се да би било много више успеха него сада. Што се тиче износа новчане накнаде сматрам да је сасвим солидан и да не треба вршити нагачите промене. Довољно је стимулисан, али га треба добро и примењивати. Многи људи које спровођење инвентивне делатности, нарочито новопостављени руководиоци, због своје неинформисаности. Боје се да ће да упропасте радну организацију ако дају неки динар човеку који је учинио унапређење. С друге стране, постоје људи који су на таквим местима где им је омогућено често путовање. Они у другим и страним фирмама виде нове ствари, и то после пар месеци примене и за то траже новчану надокнаду. То је злоупотреба. Ако човека пошаљемо у иностранство и дамо му задатак да види и по повратку то и примени, он то треба да оправда а не да злоупотреби. Многи стручни људи они који су на таквим местима да путују по страним земљама више познају стране фирме него српска и словенска предузећа. Можда чак не по-

НЕМАМО ИНДУСТРИЈСКО ВАСПИТАЊЕ

знају једну малу фабрику у Рачи Крагујевачкој која има своје могућности за производњу и за сарадњу са „Гошом“, а то нам је ту на дохват руке. Таквих организација има доста у Југославији, али многи људи то не знају јер им се не исплати да оду до Раче. Зато им се исплати да оду до Минхена, Њујорка, Лондона, Јапана.

* У „Гоши“ има доста радника који се баве новаторством. Међутим, го су махом старији људи. Који су, по вашем мишљењу, основни разлози због којих нема више младих иноватора?

Управо ово што је напред речено. Млади виде како се појединци понашају према старијим људима ако пријаве неку иновацију и онда сигурно нису заинтересовани за то. То је један од разлога. Други је што млади треба још више да раде, да стекну нека искуства на свом радном месту, да виде оно што не ваља и траже решења за побољшање. Ту је у питању и лична заинтересованост сваког појединца. Нормално, ја желим да млади људи имају више успеха не-

го што смо ми до сада имали, да на свом радном месту раде са ентузијазмом и са вољом, да би могли да имају успех. Један од главних проблема је што када људи заврше школу траже запослење на било ком радном месту без обзира коју школу су завршили. Омладини треба дати права радна места и оне послове за које су се и школовали. То је један од разлога што нема више младих на сцени проналазаштва и рационализације.

„МЛАДИ ЉУДИ КАД ЗАВРШЕ ШКОЛУ ТРАЖЕ ЗАПОСЛЕЊЕ НА БИЛО КОМ РАДНОМ МЕСТУ БЕЗ ОБИРА КОЈУ ШКОЛУ СУ ЗАВРШИЛИ. ОМЛАДИНИ ТРЕБА ДАТИ ПРАВА РАДНА МЕСТА И ОНЕ ПОСЛОВЕ ЗА КОЈЕ СУ СЕ И ШКОЛОВАЛИ.“

* У уводном разговору рекли сте да вам је позната делатност Организације младих истраживача. Са којим би програмима они могли да се укључе у истраживачке производне процесе у „Гоши“, с обзиром да је један јапански њихове активности веома широк?

Тачно да је широк и ту има места за младе истраживаче почев од саме производње, преко заштите на раду до стварања бољих услова за рад. Ми смо млада индустријска земља и немамо још много индустријско васпитање које имају развијене земље. То створимо правог индустријског човека треба да прође неколико генерација. Док не дођемо у ту етапу млади истраживачи и проналазачи имају пуно посла.

* И за крај једно питање које је можда требало поставити на почетку разговора. Да ли је Првомајска награда рада дошла у право време?

Не знам како да кажем. Сматрам да је требало још доста радити и дати још више да би се човек поносио таквим признањем. То је велика награда коју ми је уручио председник Савезне Скупштине Југославије Раиф Дизларевић. Можда је требало још стварати и радити за такво високо признање. Није ствар да човек само добије, човек треба и да оправда то што је добио. Сматрам да сам могао да дам још више и можда је мало преурањено и можда је требало сачекати још коју годину, створити још нешто.

Разговарао: Горан Митић
Снимко: Љ. Игњатовић

СЕМИНАРИ

Припремним семинарима за учеснике акције одвајкада се у организацији Младих истраживача придавао велики значај. Поред тога што су главни критеријуми за селекцију пријављених, семинари су и прилика да се учесници упознају са радом који их очекује на акцији, са методологијом и инструментима које ће користити у току истраживања. Због свега тога, а и због немалих средстава која одлазе за организовање семинара, не може нам бити свеједно да ли ће они успети или неће. И најповршнија анализа мајских припремних семинара наве-

ла би нас на поделу на: успешне, мање успешне и пропале семинаре. Без икакве намере да хвалимо или кудимо поједине семинаре (о неуспелим семинарима је било довољно речи) замолили смо неколико полазника да дају своје виђење семинара којима су присуствовали. Пошто су сарадници били вредни, а семинари најзначајнија активност у протеклом периоду, у овом броју доносимо више текстова (различитих по профилу: озбиљних и оних других) на ту тему.

АСТРОНОМИ

ЗВЕЗДОБУЉЦИ БУЉИЛИ

Ко год је 22. маја у поподневним часовима прошао поред Омладинског насеља у Умчарима, видео је тек пристиглу групу омладинаца и чуо њихов раздрагани смех. Били су то будући учесници неких истраживачких програмских акција. Међу њима, највише је било младих астронома, пристиглих из разних крајева земље. Заљубљеници звезда окупили су се да стекну више знања и што боље се спреме за предстојећу акцију. У току тродневног семинара одржаног је низ успешних вишечасовних предавања о Сунцу, метеорима, кометама, двојним звездама... Учесници су успешно савладали градиво из ових области које ће бити заступљене на акцији. Осим тога посетили су Планетаријум у Народну опсерваторију у Београду, где су чули нешто више о сазвезђима и астрофотографији. Истраживачи су овом приликом гледали кроз телескоп и практично утврдили нека знања стечена на семинару као што је израчунавање броја сунчевих пега.

Међутим, и поред ових преокупација, није занемарено ни дружење. Уз песму, игру, и ћаскање настајала су нова пријатељства која ће увек трајати.

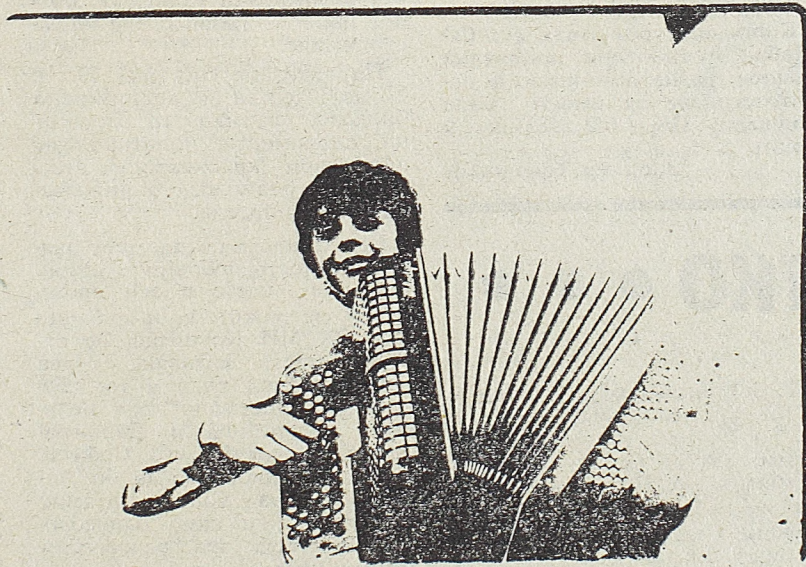
Семинар је брзо прошао и сви су задовољни кренули кући. Нашли смо неке од њих и питали их шта мисле о семинару.

Радмила Јермић, ученица из Ниша:

„Први пут сам овд и за мене је све ново. Морам рећи да се нисам надала оволиким предавањима, па ме је то пријатно изненадило јер сам много сазнала. Поменула бих другарство — фасцинирана сам како смо се сви брзо пријатељили и постали супер другари. Сад схватам зашто је толика навала на омладинске истраживачке акције. Од ове акције много очекујем и надам се да се нећу разочарати”.

„Две године сам се теоријски бавио астрономијом” —

причао нам је Драган Стојановић из Зрењанина — „а са да сам решио да се испракушем. Од семинара нисам много очекивао, па сам утолико пријатније изненађен. Све је добро организовано и толико је утицало на мене да могу рећи да је ово прекретница у мом животу — од сада ћу се најозбиљније бавити астрономијом. Стога, све гохвале организацији осим једне мале замјерке — могли смо мало више посматрати телескопом небо. Предавања су била одлична, свима доступна и требало би да се одрже и за грађане јер би се на тај начин популаризовала астрономија. Још нешто. На овом семинару највећи утисак на мене оставио

је Планетаријум. Велика је штета што Београђани заобилазе овако дивно место”.

Аутобуси су кренули, а они су весело брбљали, срећни што ће се кроз два месеца поново срести, дружити, откривати комете и метеоре — откривати тајне неба. Пожелимо им срећу и успех у раду!

Гордана М. Берчић
П. С. Скрати колико ти треба! (Нећу — пр. уредника)

ЛЕПА БРЕНА НА... ЈАСТРЕПЦУ

Где побећи од градске буке и динамике, од вечите журбе...? Право решење је — у природи. А како до природе? Па ту су истраживачи. Они пружају све што и мајка природе, упорно покушавају да нас врате тамо одакле смо одбегли у цивилизацију. Шанса за то је Јастребац.

Приближити се овој дивној планини и акцији, која ће овде мћи на лето, била је жеља будућих биолога и „шумара” на семинару за учеснике на „Јастребац 83”.

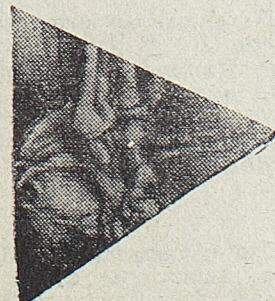
На семинару смо успели да решимо два важна питања: да се упознамо са програмима и што је важније да се међу

инструкције вође биолошке групе. Ко је нов, могло се видети и при повратку — знатижељни, трчали су испред групе и стално пожуривали колоду. Полако, умор и недостатак кондиције заменили су првобитно одушевљење и повратак је био у стилу „ми смо млади и првачни снаге — били”. Но, то су први тренуци и прво право сретанње с природом. Иако су поштовали оно „упознај при роду да би је волео „били су пре за теоретско упознавање.

Како смо ми генерације познате по томе да не волимо укочену и своварну атмосферу седница и загушљивих соба, предавања смо слушали окружени боровом шумом. Грудини смо се да внесемо мало ведрине па су се реферати претварали у жив разговор праћен шaljивим упалимама, али и стручним објашњењима. Прошлогодишњи истраживачи који већ познају један део Јастребца, важно су објашњавали зналажење у природи којукувишући предавачима. Праве поеластичне биле су сок од зове и чај од коприве.

Вече и делови зезданог неба који се назиру кроз грање. Велико коло и Саварењача мигу четинара, напajали су наша чула. Сви смо прижељкивали да време до акције брзо прође а да се поново сретнемо у Рибарској бањи одакле ћемо поћи у истраживање дела Јастребца око Рибарске реке.

Јелена Петровић
Емилија Тимотијевић

собно упознамо. Теоретски, сви планирани задаци: сакупљање јестиве и лековите биљке флоре, проучавање ситних сисара гмизаваца и инсеката, изгледали су једноставни и лако изводљиви. Ни загађене шуме нису биле тако страшне. Одушевљење новајлија, њихово непрестано „лако ћемо” изазвало је старе истраживаче да им у пракси покажу рад на терену. Организован је одлазак до Мајорове чете уз успутне

МАЛА, МАЛЕЦКА... ПРИВРЕДА

У последње време тема многих скупова, састанака, расправа је мала привреда и могућности за њен развој. Основна опредељења друштва за подстицање бржег и стабилнијег развоја мале привреде налазе се у чињеници да она има значајну комплементарну улогу у развоју производног и услужног сектора, у подстицању равномернијег регионалног развоја, обезбеђивању задовољавања потреба за појединим производима и услугама, а посебно у решавању проблема незапослености. Подстицањем малих капацитета на економски недовољно развијеним подручјима Републике створиле би се могућности за бржи и равномернији развој ових подручја, многоме решио проблем незапослености, омогућио рад повратницима из иностранства. Малу привреду је могуће развијати на два начина: путем самосталних јединица и у оквиру виших организација удруженог рада.

Непосредни интерес великих радних организација и производних прометних комплекса је да створе шири простор за интензивнији развој мале привреде и других кооперативних облика сарадње. У том њиховом настојању треба свесрдно да им помогну друштвено-политичке структуре од општине до Републике. Основну улогу имају месне заједнице које треба да утврде које услуге и који производи су потребни грађанима и ООУР-има. Међутим, месне заједнице нису до сада дале неке корисније резултате, а самим тим, није ни

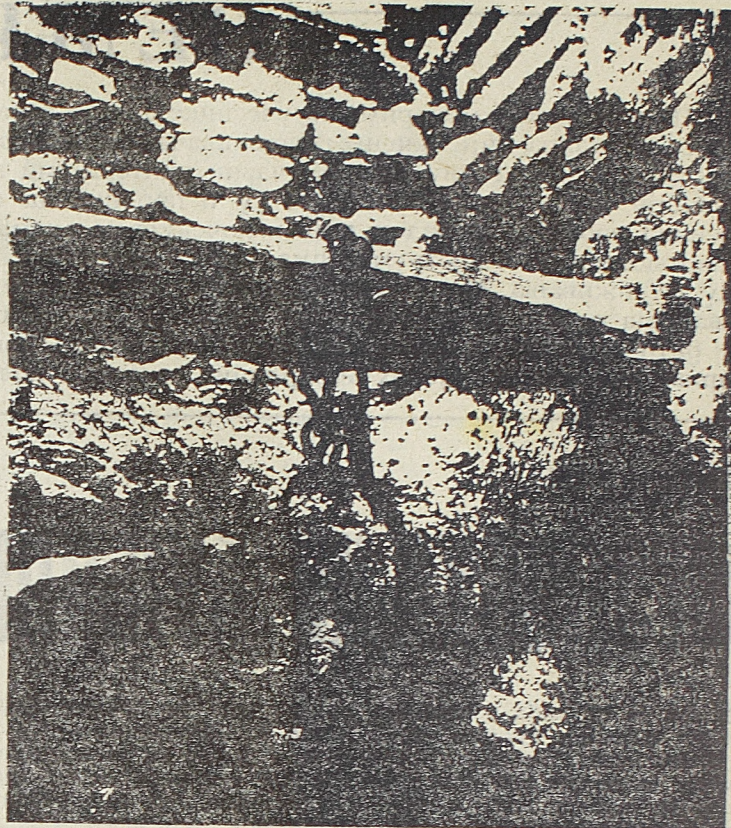
учињено много на развоју мале привреде.

Ове године у оквиру ОИА „Титовим путем 83“, реализоваће се економска програмска акција на територији Шапца. Ово је трећа акција која за свој програм има малу привреду (у Ариљу 1979. и Краљеву 1980.). Истраживања ће се обавити у области домаће радности, услужних делатности пратеће индустрије и производног занатства. Поред овога радиће се и истраживања у области: стварања уговорних организација, проблеми незапослености младих, улоге банака у стварању организационих јединица које се баве малом привредом. На акцији ће се користити углавном три методе: метода анкете, интервјуа и опсервације. Поред њих, користиле се и архивски материјал и нормативни акти који регулишу област истраживања на шабачкој општини.

Циљ ове акције је пре свега прикупљање података на територији општине Шабац обрада и презентирање у облику елабората корисницима. Ова истраживања треба да покажу какве су могућности за развој мале привреде у Шапцу, односно самих људи према тој новој области привреде, могућности за веће учешће жена у малој привреди посебно у домаћој радности.

Корисници резултата су: СО Шабац, регионална привредна комора, разне организације заинтересоване за развој мале привреде. ОК ССО Шабац и други.

Јасмина Тодоровић

КРУШЕВАЧКИ ПРИМЕР

„УПЕЦАНИ, НЕЗАПОСЛЕНИ

Млади истраживачи Крушевца познати су по читавом низу оригиналних потеза и подухвата.

Своје истраживачке „удине“ овог пута су забацили на СИЗ запошљавања и ухватили „крупне рибе“ — незапослене младе стручњаке.

На заказане састанке 10. и 17. маја дошли су дипломирани биолози, фармацеути правници, економисти, политиколози, професори књижевности, географи, туризмолози и инжењери пољопривреде.

Испоставило се да међу њима има доста поборника истраживачке идеје и већ проверених истраживача и публициста. ОК МИ Крушевца ће суфинансирати издавање два истраживачка рада и то: „Беловодски кисељаци“ рад Велибора Лазаревића и „Виноградска подручја у Србији“ Ивана Филиповића. Да би Лазаревићев рад ушао у штампу недостаје још само балнеолошка анализа два Беловодска извора киселе и лековите воде код Крушевца који треба да ураде Балнеолошки институт Завода за рехабилитацију СР Србије. Ова репомирана научноистраживачка институција своју услугу наплаћује са 4,5 стара милиона. Проблем за сада без пронађеног решења.

Поред оформљених тимова за израду истраживачких пројеката из етнологије и туризмологије, где се очекује сарадња и заједнички рад са Брусом и Александровцем, договорена је реализација истраживачких програма и из осталих друштва

них и природних наука. „Стане, проблеми и перспективе незапослености и запошљавања“ биће мултидисциплинарно истражени. Што је и логично, овде је владало изузетно интересовање и било је препуно предлога за израду програмске концепције. Очекивања су да ће резултати овог истраживања помоћи успешније вођење амбициозно замисљене и офанзивне акције запошљавања младих стручњака, од стране друштвено-политичких организација општине.

„Интересовања и вредносне оријентације младих“, „Друштвено-политичко ангажовање омладине“, „Остваривање самоуправљања радника у ОУР“, су утврђени програмски истраживачки задаци у чијем формулисању и реализацији ће учествовати незапослени млади стручњаци.

Овај „крушевачки истраживачки експеримент“ вредно је плодом и отворно многе дилеме, упротрнуто сазнања о неискоришћеним могућностима за даљи развој Младих истраживача и за деловање младих у науци и научноистраживачком раду.

Незапослени млади стручњаци из Крушевца очекују сарадњу и размену мишљења и искустава на првом послу са колегама из других општина и „позивају их на такмичење“.

Е, па, незапослени, „запослите се“ и, изволите, докажете се радом и конкретним резултатима!

Живомир Миленковић

• • • УКРАТКО • • •

Скупштина ОИА „Титовим путем 83“, на којој ће се разматрати и усвајати најважнија документа акције одржаће се 23. јула у Београду.

Свечано отварање ОИА „Титовим путем 83“ одржаће се 10. јула у Петници.

Биолошко истраживачко друштво „Јосиф Панчић“ са Природно-математичког факултета у Београду добитник је Плакете „25. мај“, коју ГК ССО Београда додељује поводом Дана младости.

Овогодишња акција Подмлатка реализоваће се од 1. до 15. августа на планини Рудник.

У истраживачкој Станици у Петници реализоваће се, од 19. до 26. јуна семинар из биологије за активисте Младих истраживача. Циљ семинара је стручно образовање и оспособљавање учесника из појединих области биологије.

Семинар за референте за информисање на програмским акцијама, чланове редакције и сараднике листа „МИ“ одржаће се у Београду 21. 22. и 23. јуна. На семинару ће бити организован „округли сто“ о популаризацији научне информације у средствима јавног информисања, на ком ће учествовати, предвиђено је, новинари који у штампи, радију и телевизији прате ресор науке.

ЧЕТИРИ МЛАДИЋА

Осечина, варошица са две хиљаде становника, налази се на 32 километра од Ваљева према Лозници. Лежи на реци Јадар и центар је Подгорине, брдско — равничарског краја у ком успева једна од најквалитетнијих сорти шљива — „Пожегача“, чувена у свету. Ту се, онда, нормално, налази и фабрика за прераду и промет пољопривредних производа (шљива пре свега).

Друштвено-културни живот младих ове варошице своди се углавном на изласке у кафане, слушање дубокса конзумирање алкохола или у бољем случају, седељке по кућама. Тако млади Осечани проводе свој живот. Најавно, нису сви млади били задовољни оваквим начином живота, желели су више од бесомучног седења и разлабања увек истих тема по локалним биртијама. Имали су друге амбиције, свеже идеје и, пре свега неограничену љубав према природи.

На једном од својих сталних крстарења по природи године 1975., група заљубљеника у природу долази до падака који ће пресудно утицати како на ову групу младића тако и на сву младеж Осечине, све до дана данашњег. Наиме, реч је о једној пећини у којој до тада никад нико није ушао, вероватно од времена праисторије. Познати стручњак, археолог из Ваљева Н. Милошевић утврђује локалитет пећине и са чини записник у коме, између осталог, стоји да локалитет као и сама пећина до сада није нигде забележен и да на основу ископане керамике у одељењима пећине може саси гурношћу да се тврди да је ту боравио човек неолитске, бронанодолске и гвозденодолске епохе. Све то је дало одређене и неочекиване резултате, па се четворици младића који су открили пећину, придружује много омадинаца до тада не баш много заинтересованих за тај рад. Идеја научноистраживачког рада из дана у дан окупља све више следбеника. Неминовно се намеће потреба формирања организације Мадих истраживача. Прави се Статут, правилник и друга нормативна акта. Друштво добија име „Петар Јовановић Комирићанац“ по на родном хероју овога краја. Оснивају се четири секције: спелеолошка, археолошка, етнографска и биолошка. У почетку све беше лепо. Радило се добро. За прве две године изведено је десетак локалних истраживачких акција. Она долази до осеке интересовања. Наступа павза у раду два годину па на (уз извезетак двојице од оне четворице оснивача). Уз велику грвд те двојице момака Друштво поново, 1980. године (са новим председником Србом Лукићем) стаје на ноге. Успешно се решавају и неке формалне,

али и неопходне ствари (Друштво добија свој печат, жиро-рачуи) и креће се у нове успехе. Први задатак је задржавање постојећег и окупљање новог истраживачког кадра. Искуства из кризног периода умногоме користе у поставци нових програма активности. У Друштво долази много нових чланови махом средњошколца. Те године Друштво је добитник плакете Савеза бораца општине Осечина.

Међутим, Друштво као да не може без проблема. Долази до погоршања међуљудских односа у Друштву. Неспоразуми са самовољним и неозбиљним, али утицајним члановима све више коче рад Друштва. Затим, ту је и проблем, односно недостатак просторија за рад и састанке. Ауторитет председника ће изгледа много помоћи у решавању овог проблема па се Млади истраживачи надају просто рију коју ће, додуше делимити са организацијом Црвеног крста, али боље ништа него ништа. То је нова модерна барака у којој ће се удомити многе организације (ССО, Синдикат, ССРН...).

Проблем ове мале организације истраживача, као уосталом и оних много већих су финансије. Јер, изузев Штаба територијалне одбране нико није подржавао Младе истраживаче Осечине. Нешто новца су добили радећи за једну радну организацију анкете о пољопривредним производима, о садима воћака, броју расне стоке и др. Тим новцем купили су нешто опреме за спелеолошку секцију. За акције им и није требао неки новац јер су акције изводили на својој територији а сарадња са мештанима је била на изузетно високом нивоу (имали су обезбеђено пребивалиште и остало што је треба ло).

План активности за ову годину предвиђа евидентирање свих извора питке воде на територији Осечине, једну етнолошку акцију на јесен снимање значајних природних феномена (кањони, природно језеро, типичне старе планинске кувче), нека истраживања рада пољопривредника. Реалну основу за оптимизам када је у питању будућност организације представља чињеница да Друштво све више приступају преко потребних студената етнологије и туризма, средњошколци и радници у удруженом раду.

Друштво „Петар Јовановић Комирићанац“ спремно је на сарадњу са свим заинтересованим истраживачким организацијама у Србији. Организовање заједничких акција, размена кадрова, искустава, инструмената умногоме би допринео просперитету ове организације.

Момпр Самоцловић

ОНИ ДОЛАЗЕ

У СВЕТУ ОДРАСЛИХ

Са непуних петнаест година Дејан Антић, ученик осмог разреда основне школе „Нада Поповић“ у Крушевцу, већ је искусан истраживач. Збирка лептира и систематично скупљени подаци о њима само је део његових интересовања.

Са Дејаном смо се први пут сретли у току припреме ОИА „Јастребац 82“ и одмах смо запазили да пред собом имамо дечака који поседује широко знање везано за живот свет Радећи са њим на акцији имали смо прилику да и сами заволимо макар мало његову велику љубав — инсекте, лептире пре свега.

Колико дуго се бавиш истраживањем лептира, а пре свега како си почео?

— Још у другом разреду сам се заинтересовао за њих, али прављење збирке почиње после сусрета са једним сакупљачем лептира из ЧССР пре две

године. Пошто сам га својом знатижељом подсетио на његове почетке затражио ми је адресу у жељи да ми помогне. Кроз петнаестак дана стигао ми је пакет са дивним лептирима из Бразила. То је било одлучујуће за моја даља интересовања.

Откуд баш лептири, а не неки други инсекти?

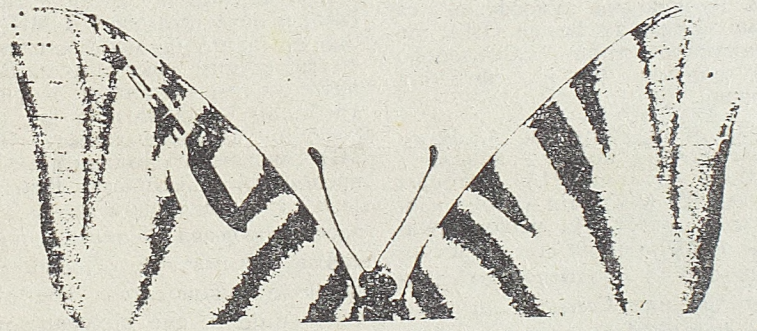
— Не само због њихове изузетне лепоте, већ и због занимљивог начина живота. Лептири су за мене најинтересантнији и најлепши инсекти, сем тога, доста су познати у науци, па лако могу да нађем литературу.

Шта сутра, да ли ћеш и професионално тиме да се бавиш?

— Да, али мислим да је то ако се услови код нас не промене, веома тешко.

Па шта ће онда бити твој будући позив?

— Још је рано да о томе размишљам, али бих волео да будем у сталном контакту са инсектима.

Да ли је то једино што те је привукло у Младе истраживаче?

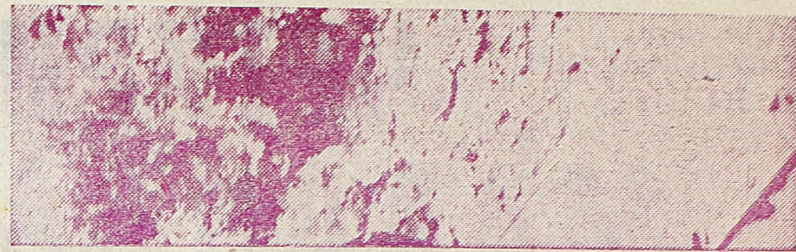
— У организацију сам дошао из чисте радозналости, међутим, убрзо сам увидео да се кроз Младе истраживаче могу задовољити интересовања готово сваког омладинца... Поред тога што ми је омогућен континуиран рад, кроз ову организацију на омладинским истраживачким акцијама се окупљају млади из целе Југославије, па тако стичем нове другове.

Гледамо на часовник, време је за излазак у град. Дејан жели да нам говори још о лептирима, о утисцима са акцијама за које се припрема. Само једно му је донекле жао, жао му је што о овоме не може да разговара са вршњацима, њих то још не интересује толико. разумљиво за њихове године. Свестан је да је својим радовима зашао у свет одраслих — да је пред њим велика одговорност да оправда поверење његових старијих другова, Младих истраживача Крушевца.

Јелена Петровић
Миле Обрадовић

СМЕДЕРЕВЦИ

СУЉУТИ

ДАНИЈЕЛ У УМЧАРИМА

Акција је дошла као цокер (праве ствари увек стижу на време) да нас извуче из мартовске учмалости. Истина, кључним договорима нисмо присуствовали, али постоје средства јавног информисања... па смо организацију акције са одушевљењем прихватили. Било је и оних који су мислили да ће то бити још један из серије перпетуум мобиле подухвата и да ми нисмо способни да цео посао догурамо до краја. После се испоставило да: ко нас не зна скупо би нас платио. Досадили смо и богу и народу, лупало се на сва звона (толিকে радио емисије и чланице) обезбедени су смештај и исхрана, чај се и једна утицајна личност појавила у граду... и речено нам је да смо „сувише одговорности преузели на себе“. Сабити цео једномесечни рад у неколико ретова... није лако, али још те... било покренути кола, обавити договоре са функционерима и друштвено-политичким организацијама. У сарадњи са ССО створе на је повољна атмосфера са мишљењем да ће се ОИА хидролошког типа „Смедерево 83“ одржати јер је потребна град.

Друге су нам две хидролошке акције које се налазе у склопу система ОИА „Титовим путем 83“ у Србији такође изашле у сусрет. На њихов предлог требало је да се на Јастрепцу одржи тродневни заједнички семинар. Сарадња ин оптимална форма. Али, шта је после утицало да сви пријатељски договори падну у воду, а добронамеран, тачније очинско-покровитељски однос се претвори у вребање и одбијање помоћи не знамо.

Приморани на (после)поноћне дискусије, без права на одмор и слободно време, испресецани унакрсним питањима и заједљивим опаскама, Смедеревци су на семинару преживели праву тортуру.

У напету и нездраву семинарску атмосферу умешала се још и (дез)информација да се акција у Смедереву уопште неће одржати, што је резултирало пребацивањем неких учесника на „сигурније“ тј. на друге две акције.

По повратку кући имали смо да размишљамо и извлачимо „корисне закључке“. Све што је до тада урађено било је негирано. Дате су „позитивне смернице“ за смењивање Председништва ОК МИ руководиоца није погодна личност, а храна и смештај су малтене небитни. То је могао да каже само човек који ништа не зна о ситуацији у Смедереву. Пратеће — претеће писмо је то потврдило. Без обавезног заглавља, писано руком са потписима и печатима две ОК МИ(?) ово се писмо не може сматрати званичним документом. Печати су том приликом злоупотребљени — закључено је на састанку Председништва ОК МИ Смедерева одржаном непосредно после семинара. Речено је и то да нико нема право да: злоупотребљава функцију, поставља ултиматуме, наређује, смењује руководство тубе организације и, као врхунац, отказује републичку акцију. По среди су изгледа лични интереси који никако не би смели да укаљају углед акције и организације.

Биљана Станковић

Здраво раја! Добосте ли кући? Ми туримолози и етнологзи са оне атрактивне ОИА „Копачици 83“ заглависмо у Умчаре по највећој врућини, а оне дане 13, 14 и 15. маја, када су се сви живи по први пут ове године брчкали у води.

Готово да је све било по старом, говораније, слајдови, па клопа, онда оно дружење и на крају, зна се, партизани. Ал, да вам кажем то није ништа у односу на оно што је било у једној собици, где су два несташна и весела истраживача форсирали још једанпут своју младост и откаченост. Не знам да ли сте их се већ сетили? Двојица су. Један је требао у недељу да иде на неку свадбу, слуша Индексе а уредник је овог нашег листа. Ма, јес', то је онај, Јадранко Божановић. Можда си донео код њега пиво које си купио код Љиље, у бифеу, оне згодне женске, и за узврат добио песмицу. Е, тај који ти је мазнуо пиво и пустио плочу тако се зове. А пре него што је пустио плочу вероватно је било оно: „Чуј народ! Ууууу! То је живот! Не знате ви да живите!“

А овај други, тај је нешто за вртнути. Тај вам момак фура неки свој фазон. Јес' он ти је у неком радничком комбинезону (није нам рекао за који рад му тај комбинезон треба). А имао је на трегеру и један мали бец, а на њему неки верски мотиви, вероватно тај тип припада некој групи соц-изма. А није лош човек. Причао нам како фотографише, мува нешто са цртањем. Сад немој да га

помешате са Миленцетом из Умчара, друго је брате Миленце, он сад прави кућу. А овој то ти је Зоћа, брте. Он је стигао касније, и верујте надокнадио је све, у сваком погледу.

А ова собица, некада се звала разглас насеља, а сад ти је то све. Како ти треба тако је користиш, јер ту ти је све. И добра музика и пиво, и девојчице, ма све, кажем вам. Јер ту најлепше и најслабе прође време. Одатле иде директно преко три звучне кртије тонско издање „МИ-а“.

Има у том целом насељу још један Фин дечко. А то вам је физичар који се бави етнологијом кад затреба. А другарице са етнологије га обожавају (питајте их). Зову га Брус, а по изводу из матичне књиге, Драган Николић. Он воли овако да сврати у бифеа, али не због пића, већ због оне, знате већ, Љиље. Ту је он остао мало недефинисан, али то је добро. И још нешто. Ко ће да брине око свега, а ко не? Зна се 'Драшко. То је онај чика (чале је већ — Мики, што га бламираш — оп. „МИ“) што има брижно лице већ другу годину, колико води акције у Србији. И знате шта је још било? Нама, Ужичанима се покварно воз у повратку, па смо чекали 2 сата да промене локомотиву. Само нешто смо се много знојили не знам зашто напољу је било само 30 степени Целзијусових. Чудно.

Еј, то вам је живот!

М. Вук

Мики Вукојчић

ЖИТИЈЕ МУДИХ ИСТРАЖИВАЧА

ЗУ: VLADIMIR MILO

